

Täysistunto

Torstai 17.11.2016 klo 15.59—21.34

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista sekä laeiksi kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 149/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 26/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 26/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.34 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista vuodelle 2017 sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain ja toimeentulotuesta annetun lain pykälien muuttamisesta. Valiokunta on kuullut asiantuntijoita.

Tässä esityksessä esitetään: Tämän lakiehdotuksen mukaisesti kansaneläkeindeksi jäädettäisiin pysyvästä lainsäädännöstä poiketen tämän vuoden, 2016, tasolle ja tämän lisäksi kansaneläkeindeksiä alennettaisiin 0,85 prosentilla. Tämä koskisi siis kansaneläkkeitä, takuueläkettä ja sellaisia etuuksia, joita tarkistetaan kansaneläkeindeksin mukaisesti. Näitä etuuksia ovat muun muassa vammaisetuudet, rintamalisät, työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha, työmarkkinatuki sekä lapsikorotus. Tämä koskisi myös lääkekorvausten vuotuisia omavastuuraajoja. Tähän esitykseen sisältyy myös toimeentulotuesta annetun lain muuttaminen, jonka mukaisesti toimeentulotuen perusosan määrän korottamisella turvataan se, että toimeentulotuen perusosan taso nousee pysyvän lainsäädännön määräämän tasokorotuksen mukaisesti, eli alennus ei koskisi siis sitä.

Valiokunta toteaa, että tämän pysyvän lainsäädännön mukaan kansaneläkeindeksiin sidottuja eläkkeitä ja muita etuuksia pitäisi vuonna 2017 eli ensi vuonna korottaa valiokuntakäsittelyn aikana tarkentuneen laskelman mukaan 0,5 prosenttia. Tämän ehdotuksen arvioidaan vähentävän pysyvän lainsäädännön mukaiseen korotukseen verrattuna vuonna 2017 eläke- ja muita etuusmenoja yhteensä 77,5 miljoonaa euroa. Vaikutus julkiseen talouteen on kuitenkin tätä suurempi. Nimittäin kansaneläkeindeksin jäädytys sekä kansaneläkkeiden alennus vaikuttavat myös eläkkeiden verotukseen, sillä sekä valtion verotuksen että kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen täydet määrät ovat sidottuja kansaneläkkeen määrään. Tuloraja, jonka ylittämisen jälkeen eläkeläinen joutuu maksamaan tuloveroa, siirtyy näin ollen alemmaksi. Kokonaisuutena on arvioitu, että verotulot kasvavat tämän esityksen johdosta 30 miljoonalla eurolla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

Tämä indeksin alennus koskee myös toimeentulotuen perusosaa. Valiokunnan mielestä on hyvä kuitenkin, että hallitus esittää, että laissa säädettyä toimeentulotuen perusosaa tämän vuoksi korotetaan. Valiokunta hyväksyy tämän indeksijäädytyksen ja alennuksen mutta sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuuden kannalta pitää ongelmallisena, jos syyperusteisen perusturvan ensisijaisuus viimesijaiseen ja tarveharkintaiseen toimeentulotukeen nähden jatkuvasti heikentyy. Heikennykset ovat osaltaan vahvistamassa pienituloisten toimeentulotukiriippuvuuden lisääntymistä ja pitkittymistä, mikä helposti syventää kannustinloukkuja ja estää työllistymistä.

Valiokunta ehdottaa myös, että tätä hallituksen esitystä muutettaisiin niin, että rintamalisä, ylimääräinen rintamalisä sekä veteraanilisä jätetään tämän 0,85 prosentin indeksialennuksen ulkopuolelle sotiemme veteraanien etuuksien suojelemiseksi. Näin ollen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että valiokunta ehdottaa pykälämuutokset eli 1. lakiehdotuksen 1 §:ään lisättäväksi yhden uuden momentin, 2 momentin, jossa säädetään, että rintamalisän, ylimääräisen rintamalisän sekä veteraanilisän vuonna 2017 maksussa oleva määrä vastaa vuoden 2016 määrää seuraavaan tarkistukseen saakka. Näitä ylimääräisen rintamalisän saajia on noin 8 500, ja tarkistuksia tullaan vuonna 2017 tekemään arviolta noin 300.

Tämän hallituksen esityksen käsittelyssä äänestettiin tästä lakiehdotuksesta, mutta hallituksen esitys ja nämä muutetut esitykset tulivat hyväksytyiksi. Näin ollen sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen 149/2016 sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen valiokunnan muutosehdotuksien kanssa. Tähän ehdotukseen sisältyy myös kaksi vastalauseetta. — Kiitos.

18.39 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus jatkaa myös vuonna 2017 kylmää leikkauslinjaansa, joka kohdistuu kaikkein kovimmin pienituloisimpien ihmisten arjen toimeentuloon. Hallitus aikoo leikata kansaneläkeindeksiä 0,85 prosentilla ja jäädyttää indeksin tämän vuoden tasolle saavuttaakseen säästöjä julkiseen talouteen. Leikkaus kohdistuu siis pienimpiin etuuksiin, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin. Hallitus antoi jo tänä vuonna etuuksien tason laskea noin 0,4 prosentilla, kun kansaneläkeindeksi painui miinukselle. Lisäksi indeksi tullaan jäädyttämään tälle alemmalle tasolle vuosiksi 2017—2019. Muutokset näkyvät laajasti pienituloisten elämässä. Indeksijäädytys ei koske vain myönnettävien etuuksien tasoa vaan myös monia muita KEL-indeksiin sidottuja euromääriä ja tuloarvoja etuuksien määrittelyssä.

Indeksijäädytyksellä ja kansaneläkeindeksin alennuksella on pysyvä, kumulatiivinen vaikutus etuuksien tasoon, sillä indeksin muutosta ei ole tarkoitus myöhemmin hyvittää. Ennusteiden mukainen hintakehitys tulevina vuosina tarkoittaa, että normaalit indeksikorotukset vuodesta 2016 vuoteen 2019 olisivat yhteensä noin 2,8 prosenttia. Esitetty 0,85 prosentin alennus merkitsee siten ennustettuun normaaliin kehitykseen verrattuna noin 3,5 prosentin alennusta etuustasoon. Ehdotettu indeksin alennus laskisi työmarkkinatuen peruspäivärahaa kuukausitasolla reilut 6 euroa vuonna 2017. Erotus pysyvän lainsäädännön mukaiseen indeksitarkistukseen olisi peruspäivärahan osalta arviolta noin 9 euroa. Kansaneläkkeen osalta alennus olisi 5,45 euroa kuukaudessa ja erotus pysyvän lainsäädännön mukaiseen indeksikorotukseen 8,17 euroa.

Leikattavien sosiaaliturvaetuuksien taso on jo valmiiksi alhainen. Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on jo aiemmin huomauttanut Suomea liian alhaisesta sosiaaliturvan vähimmäistasosta. Nyt esitetyt leikkaukset heikentävät sosiaaliturvan vähim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

mäistasoa edelleen. Leikkausten yhteisvaikutukset ovat huomattavat kotitalouksissa, jotka saavat useaa etuutta. Laskelmien mukaan tuloerot lisääntyvät ja köyhyysaste kasvaa. Leikkausten vaikutusta kaikkein pienituloisimmissa kotitalouksissa lieventää se, ettei indeksileikkaus koske toimeentulotuen perusosaa. Toisaalta on ilmeistä, että leikkaukset lisäävät ja monessa tapauksessa pitkittävät pienituloisten kotitalouksien riippuvuutta toimeentulotuesta. Tämä voi pahentaa tulosidonnaisiin etuuksiin liittyviä kannustinongelmia.

Perusturvan indeksijäädytys ja -leikkaukset heikentävät syyperusteisen sosiaaliturvan ensisijaisuutta viimesijaiseen sosiaalihuollon toimeentulotukeen nähden. Perusturvan ja asumistuen indeksijäädytykset ja -leikkaukset sekä lapsilisän alentaminen kasvattavat toimeentulotukimenoja. Pidemmällä aikavälillä kehitys johtaa syyperusteisen perusturvan ja asumistuen merkityksen vähenemiseen ja vastaavasti tarveharkintaisen ja kotitalouskohtaisen toimeentulotuen roolin kasvamiseen toimeentuloturvasa ja asumisen tuissa.

On huomattava, että jälleen vaikutusten arviointi on jäänyt lähinnä opposition, tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen ja eduskunnan tietopalvelun tehtäväksi. Hallituksen esityksessä vaikutusten arviointi ihmisten arjen toimeentuloon on jätetty käytännössä tekemättä.

Kansaneläkeindeksiä pitää seurata hintakehitystä. Edellytämme, että hallitus peruu kohuttoman leikkauksen pienimpiin etuuksiin. Ostovoiman turvaava indeksikorotus palautuu suoraan kulutukseen ja turvaa arjen hyvinvointia.

Näillä perusteilla emme hyväksy hallituksen tekemää esitystä ja tulemme toisessa käsittelyssä esittämään tämän lakiesityksen hylkäämistä.

18.44 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus toteuttaa talousarvioesityksessä kevään kehyspäätöksessä linjaamansa 0,85 prosentin leikkauksen kaikkiin indeksisidonnaisiin etuuksiin. Eli ehdotetaan lakia kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkastuksista, joiden mukaisesti kansaneläkeindeksi jäädytettäisiin pysyvästi lainsäädännöstä poiketen vuoden 2016 tasolle, ja tämän lisäksi kansaneläkeindeksiä alennettaisiin sillä 0,85 prosentilla.

Esityksen mukaan muutos koskisi, niin kuin on jo todettu, kansaneläkkeitä, takuueläkettä ja muita sellaisia etuuksia, joita tarkistetaan kansaneläkeindeksiin perusteella tai jotka ovat muuten sidottuja kansaneläkkeen määrään. Tällaisia muita etuuksia ovat muun muassa vammaisetuudet, työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha, työmarkkinatuki sekä lapsikorotus. Muutos koskisi myös kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksien määräytymisperusteita sekä rahamääriä, kuten lääkekorvausten vuotuisen omavastuun rajaa.

On huomattava, että hallituksen esittämät toimenpiteet kohdistuvat niihin ihmisiin, jotka ovat jo muutenkin yhteiskunnassa heikommassa asemassa. Tämän lisäksi hallitus kohdistaa myös monia muita leikkaustoimenpiteitä samaan ihmisryhmään, ja katson, että eri toimenpiteiden yhteisvaikutuksesta seuraa kohtuuton ja inhimillisyydevajetta korostava lopputulos.

En voi hyväksyä näitä hallituksen esittämiä toimenpiteitä ja olen jättänyt ehdotukseen vastalauseen ja esitän lakiehdotuksen hylkäämistä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Esitykset hylkäämisestä tulevat sitten toisessa käsittelyssä.

18.46 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tälläkin lakiesityksellä heikennetään kaikkein pienituloisimpien ihmisten arjen toimeentuloa ja lisätään esimerkiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

eläkeläisköyhyyttä. Erityisen huolestuttavaa on se, että indeksijäädytyksellä ja kansaneläkeindeksin alennuksella on pysyvä kumulatiivinen vaikutus etuuksien tasoon, sillä indeksin muutosta ei ole tarkoitus myöhemminkään hyvittää.

Leikattavien sosiaaliturvaetuuksien taso on jo tällä hetkellä valmiiksi alhainen, ja Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komiteahan on jo aiemmin huomauttanut Suomea liian alhaisesta sosiaaliturvan vähimmäistasosta. Nyt nämä leikkaukset heikentävät tätä sosiaaliturvan vähimmäistasoa edelleenkin. Nämä leikkausten yhteisvaikutukset ovat huomattavat erityisesti niissä kotitalouksissa, jotka saavat useaa eri etuutta. Näillä päätöksillä tuloerot lisääntyvät ja köyhyysaste kasvaa edelleenkin. Toisaalta on myöskin ilmeistä se, että nämä leikkaukset lisäävät ja monessa tapauksessa pitkittävät pienituloisten kotitalouksien riippuvuutta toimeentulotuesta.

Jo tällä hetkellä monet eläkeläiset kertovat, että joutuvat valitsemaan ruuan ja lääkkeiden välillä. Tällaisia viestejä ja yhteydenottoja saan lähes viikoittain, ja kun kerron sitten näille ihmisille, että heillä on kyllä oikeus toimeentulotukeen, niin he vastaavat useimmiten minulle, että en mene hakemaan toimeentulotukea, sillä se on niin nöyryyttävää. He mieluummin tinkivät vaikka siitä omasta ravitsemuksestaan tai sitten vaihtoehtoisesti lääkkeitä. Voikin kysyä, miten hallitus voi kohdella Suomen työllään rakentaneita ihmisiä tällä tavalla. Ei taida takuueläkkeen pieni nosto lämmittää näiden ihmisten mieltä.

Tämänkin lakiesityksen kohdalla on todettava, kuten demarien, vihreiden ja vasemmistoliiton vastalauseessakin sanotaan, että vaikutusten arviointi on jäänyt jälleen tekemättä. Näitä vaikutusten arviointeja on kyllä löydettävissä — muun muassa tutkimuslaitokset, kansalaisjärjestöt ja eduskunnan tietopalvelu kyllä ovat osoittaneet tämänkin lakiesityksen eriarvoisuutta ja köyhyyttä lisääväksi — mutta hallitus laiminlyö jatkuvasti lakiesitystensä vaikutusten arvioinnin. Erityisen huolestuttavaa, kuten lapsilisäkeskustelussa kävi esille, on se, että hallitus ei lainkaan arvioi eri lakien yhteisvaikutuksia, ja se aiheuttaa näitä kumulatiivisia seurauksia ja sitä, että samat säästöt kohdistuvat aina, uudestaan ja uudestaan samoihin ihmisiin ja samoihin perheisiin.

18.49 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa herra puhemies! Nämä leikkaukset todella kohdistuvat kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin, kaikkein pienituloisimpiin ihmisiin, kuten tässä edellä jo edustajat Kiljunen ja Mäkisalo-Ropponen ovat sanoneet.

Täytyy kyllä hieman hämmästellä tämän hallituksen arvoja. Täällä salissa kyllä toistellaan, kuinka vaikeaa on leikata sieltä ja täältä, aivan kuin tuon edellisen asian käsittelyn yhteydessä, kun lapsilisiä leikattiin, mutta samaan aikaan sama hallitus tekee veronkevennyksiä, joista hyötyvät eniten ne, joilla on suurimmat tulot.

Tämä esitys, mikä on nyt tässä meillä käsittelyssä, koskee kaikkia kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia. Leikkaus kohdistuu kansaneläkkeen, perhe-eläkkeen ja kansaneläkkeen lapsikorotuksen lisäksi muun muassa vammaisetuuksiin, työttömyysturvan peruspäivärahaan, työmarkkinatukeen, sairauspäivärahaan, vanhempainpäivärahaan ja erityishoitorahan vähimmäismääriin, kuntoutus- ja kuntoutusrahaetuuksiin, kotihoidon ja yksityisen hoidon tukeen sekä osittaiseen hoitorahaan ja joustavaan hoitorahaan.

Arvoisa puhemies! Minä olen erityisen pahoillani siitä, että hallitus ei tee vaikutusten arviointia esityksiinsä. Minun mielestäni on aivan kestämatöntä politiikkaa tehdä esityksiä, saattaa ne voimaan ja katsoa sitten, mitä niistä seuraa.

Puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä tätä hallituksen esitystä ja tulee kannattamaan hylkäysoesitystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

18.51 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys kansaneläkkeen ja muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista on tietenkin osa hallituksen valitsemaa linjaa. Siinä ei ole sen kummempaa kommentoitavaa. Joku linja on pakko valita, ja julkista taloutta on pakko tervehdyttää.

Kun tässä edustaja Mäkisalo-Roposen, samoin myös edustaja Pekosen, puheenvuorossa peräänkuulutettiin näitä vaikuttavuusarvioita, niin onhan täällä, hallitus on totta kai niitä määrällisen verran tehnyt, ja valiokuntakin ottaa kantaa tähän leikkauksen määrään todeten: "Kun otetaan huomioon toimeentulotuen perusosan korotus, lähes kaikilla kotitalouksilla indeksileikkauksesta aiheutuva euromääräinen tulojen menetys vuositasolla on alle 100 euroa ja noin 40 prosentilla muutos tuloissa on korkeintaan 10 euroa suuntaansa. Yli 100 euron menetys aiheutuu 2 prosentille kotitalouksista. Näin esityksen tulonjakovaiikutukset jäävät hyvin pieniksi." Ihän suora lainaus sosiaali- ja terveystalouden mietinnöstä. Eli onhan tätä asiaa pohdittu, niin että tarkoittavatko opposition kansanedustajat, että tähän perustettaisiin 200 uutta virkaa tekemään erilaisia arvioita? Sellaiset ajatukset, että tätä byrokratiaa lisättäisiin tässä taloustilanteessa ja yleensäkin talouden jäykistämiseksi, eivät ole tästä maailmasta, niin että toivoisin, että tässä asiassa myös oppositio pikkuisen eläisi tätä aikaa.

Minkä takia te ette, arvoisat opposition kansanedustajat, tule siihen ajatteluun mukaan, että tällä hetkellä Suomessa pyörii sellainen kustannusautomaatti, johon ei tällä kansakunnalla enää kerta kaikkiaan ole varaa? Ja se nimenomaan perustuu näiden suurten kaupunkien asumiseen ja siinä ympäristössä luotuun kustannusautomaattiin. Asumistukea maksetaan ensi vuoden budjetista lähes 2 miljardia euroa ja toimeentulotukea noin 850 miljoonaa euroa, josta sivistyneiden arvioiden mukaan puolet menee asumiskustannuksiin. Elikä olemme luoneet tällä keskittämisen valtavalla vimmalla hirvittävän kustannusautomaatin, joka on näihin indeksileikkauksiin verrattuna jättimäinen. Nämä indeksileikkaukset ovat itikan ininä valtavan myrskyn keskellä verrattuna siihen hätään, tuskahan ja köyhyyteen, mitä tämä valtava asumiskustannusten nousu tässä maassa aiheuttaa.

Ja mitalilla on totta kai toinenkin puoli. Kun kotimaakunnassani tai kotikunnassani yritetään jotakin työpaikkaa jonnekin metsään taikka pellolle saada, niin kyllä Vihreän liiton valittajat ovat siellä ensimmäisenä tekemässä peukalonhangallisen valituksia, jotta ei tuota saa tehdä eikä tätä saa tehdä eikä sitä saa tehdä. Siinä menettää moni nuori perhe työpaikansa, moni lapsi menettää koulutiensä, ja sen jälkeen, kun tulee tilanne eteen, että ei ole rahaa, niin sitten huudetaan täällä eduskunnassa, kun indeksitarkistuksia tehdään. Palatkaa nyt jo, hyvät ihmiset, tähän maailmaan. Mitä te oikein aiotte? Te näette muutaman kymmenen miljoonan euron leikkauksia ja silmät ummistatte miljardien menoeriltä. Sekö on teidän taloudenpitoanne? Pikkuisen ihmettelen.

Olen monesti miettinyt, olisinko tässä asiassa hiljaa, mutta nyt en enää voi olla. (Laura Huhtasaari: Hyvä!) Jos te kuvittelette, hyvät opposition kansanedustajat, että tämän asian te voitte ikään kuin lakaista maton alle ja olla hiljaa ja toivoa, että joku äänestäjä kuulee sen 77 miljoonan euron yhteisvaikutuksen, mikä tästä indeksistä tulee kokonaan, mikä säästö tulee — 77,5 miljoonaa euroa tulee säästöä — mikä on käytännössä pois näiltä eläkkeensaajilta ja edunsaajilta, tämäkö on teidän mielestänne se maailman isoin juttu? Te ummistatte silmänne 2 500 miljoonan euron menoilta, ikään kuin ne olisivat itsestäänselvyys. Työttömyys maksaa tässä maassa noin 5 miljardia euroa. Mikä on se hätä, mitä työttömyys aiheuttaa ihmiselle ja perheelle ja etenkin niille perheille, joissa on pieniä lapsia? Samaan aikaan ollaan luomassa aivan jättimäisiä kustannuksia erilaisella ympäristöbyrokratialla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

Meillä on siitä esimerkkejä. Voisin luetella kolme tuntia yhteen putkeen, mutta säästän teidät siltä luettelolta. Mutta te itsekkin sen tiedätte, mitä se on.

Elikkä keskusteltiin tänään Talvivaarasta, ja tuntui tämänkin salin mielipiteessä, että senkin joutaisi panna kiinni — ja puolitoistatuhatta työtöntä lisää. Juuri saimme kuulla, että Uuteenkaupunkiin syntyy tuhat uutta työpaikkaa. Riemuitkaamme siitä yhdessä, että jotain on tapahtumassa positiiviseen suuntaan. Jos esimerkiksi edustaja Mäkisalo-Ropponen kuvittelee, että valtiolta löytyy jostakin kassa, jolla pystytään etuuksia loputtomiin maksamaan niin, että niillä ei ole mitään vaikutuksia Suomen kansantalouteen ja ennen kaikkea siihen, että olemme velassa kuin tervanvetäjät ja velkoja jonain päivänä vaatii meiltä korkoa, niin jos kolme kansainvälistä luottoluokittajaa pudottaa meidän luokitustamme sillä keinoin, että menetämme yhden prosenttiyksikön — tulee korkoa lisää Suomen lainoille — se on miljardin, vähän yli. Siinä menee kyllä lapsi pesuveden mukana komeasti. Ja täällä me kiistelemme 77,5 miljoonasta eurosta. On totta, että se on pieniltä, vähäväkisiltä ihmisiltä pois, mutta tässä maassa on kuitenkin sosiaaliturva, jolla kaikille ihmisille mahdollisuus elämiseen annetaan aina, eikä ketään heitetä laidan yli. Kukaan ei jää nälkään, eikä kukaan jää pihalle. Tämä on tärkeää muistaa.

Eli toivon, että oppositio tässäkin asiassa ottaisi lusikan kauniiseen käteen ja tekisi sen suuresti ihailemani tasavallan presidentti Mauno Koiviston sanonnan mukaan, että "Arvaa oma tilasi, anna arvo toisellekin". Näiden pikkupisaroiden arviointi tässä salissa miljardien mennessä ohi silmien on minun mielestäni hurskastelua, jonka ymmärtäminen on minulle täydellisesti mahdotonta.

18.57 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Näiden päätösten tekeminen ei ole tietenkään helppoa eikä mieluista varmaankaan kenellekään meille. En ollut täällä viime vaalikaudella, mutta löysin täältä tiedon, kuinka ollakaan, että 26.—27.3.2014 eli samassa kehysriihessä, josta jo äskeisen asian yhteydessä mainitsin — sosialidemokraatit ja vihreät olivat mukana, vasemmistoliitto oli vielä mukana mutta toki irtautui päätöksestä — tehtiin päätös näiden indeksien leikkaamisesta 1,6 prosenttiyksiköstä 0,4:ään eli 1,2 prosenttiyksikön leikkaus silloiseen indeksiin. Se merkitsi arvion mukaan sitä, että 150 miljoonaa eläkeläisiltä pois — samoilta eläkeläisiltä, joita tämä koskee. Tämä nyt leikkaa 77 miljoonaa kaiken kaikkiaan. Eli kaksi vuotta sitten sosialidemokraatit ja vasemmistoliitto — no, vasemmistoliitto ei silloin, koska se hyppäsi silloin just oppositioon, mutta sosialidemokraatit ja vihreät olivat valmiit leikkaamaan kaikkein pienimmistä eläkkeistä indeksikorotusta 1,2 prosenttiyksikön osuuden pois pysyvästi, ei sitä luvattu korvata koskaan. Se on tänä päivänä eläkeläisköyhyyttä aiheuttanut varmasti, niin kuin silloin Eläkeläiset ry:n puheenjohtaja Kalevi Kivistö kannanotossaan totesi ja totesi vielä, että samalla tuli lääkekorvausten alkuomavastuu, ja tämä pahensi pieneläkkeitten varassa elävien eläkeläisten tilannetta. Eli valitettavasti nyt tämä hallitus, joka nyt istuu, tekee samaa syntiä kuin edellinen hallitus teki leikatessaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta.

Herra puhemies! Jos sallitaan, niin palaan vielä hiukan kauemmas. Muistan hyvin, kun vuosituhanen vaihteessa sosialidemokraattien johdolla kansaneläkkeen pohjaosa leikattiin pienehköä työeläkettä saavilta. Se leikkaus tehtiin muistaakseni kolmen vuoden aikana indeksikorotusta vastaavalla leikkauksella, koska eläketurvaa ei voi leikata kerralla niin, että se eläke alenisi, joten se hoidettiin tällä tavalla. Ja pysyvästi! Tähän päivään mennessä tuo leikkaus on vienyt miljardeja kaikkein pienituloisimmilta eläkeläisiltä. Se oli Lipposen hallituksen erittäin hyvänä aikana tekemä päätös, pohjaosan leikkaus muistaak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

seni 120 000:lta kaikkein pienituloisimmalta eläkeläiseltä ja todellakin pysyvästi, ja näin se edelleen jatkuu. Samaan aikaan tietysti työeläkeindeksiä heikennettiin, mutta se on nyt sitten Kimmo Kiljusen hoidossa tällä hetkellä, niin että katsotaan, miten sosialidemokraatit sen sitten hoitavat tässä, kun se tulee ensi vuoden puolella ilmeisesti tänne saliin.

Arvoisa puhemies! Puheenjohtaja Rinne esitteli sosialidemokraattien vaalitalavoitteet ja tämän vaalikauden politiikan linjaukset 20. päivä maaliskuuta 2015 eli aika tasan kuukausi ennen viime eduskuntavaaleja. Tuossa esittelyssä hän totesi, että indekseistä leikataan 800 miljoonaa tällä vaalikaudella. No, tietysti kuntien valtionosuuksien indeksileikkaus oli siinä pääasia, mutta kun kuntien valtionosuudet eivät tällä vaalikaudella edes nouse 800 miljoonaan euroon, niin se oli täysin hihasta vedetty summa, ellei siihen olisi otettu mukaan myös eläkeläisten kurittamista kautta linjan ja niin edelleen. Mikä on vaalilupauksen arvo, kun tällaisen 800 miljoonan euron indeksileikkauksen puheenjohtaja Rinne lupasi? Se on valtava summa indekseistä, kun inflaatio on 1 prosentin luokkaa, ehkä hieman alle tällä kaudella. Eli kaikki indeksit olisi leikattu pois kautta linjan. Tämä oli sosialidemokraattien malli tälle vaalikaudelle. Nyt te vastustatte tätä leikkausta niin kuin kaikkia muitakin leikkauksia. Missä on teidän, vasemmisto ja vihreät, vastuunkantonne tässä tilanteessa? Viime kaudella, niin kuin totesin, te lisäsitte julkista velkaa lähes 40 miljardia euroa. Työttömyys kasvoi 112 000 henkilöllä, ihmisellä. Bruttokansantuote aleni kolmena vuonna. Tämän perinnön te annoitte tälle hallitukselle. Nyt on valitettavasti pakko tehdä monenlaisia toimenpiteitä. Onneksi tämä hallitus poiketen teidän ajastanne on esimerkiksi takuueläkettä keran korottanut ja toinen korotuspäätös on jo tehty eli heikoimmassa asemassa olevien asemaa on tällä lailla parannettu. Myös muun muassa Yle-veron poistaminen näiltä kaikkein pienimmän tulon varassa olevilta on terve ja hyvä toimenpide ja ennen kaikkea se, että nyt on saatu pitkän pimeän kauden jälkeen työllisyys paranemaan, yritystoiminta nousuun, ja tätä kautta talous on lähdössä vetoon, jota ei tapahtunut viime vaalikaudella ollenkaan. Päinvastoin te velkaannutitte kunnat. Tällä hetkellä ensi vuoden budjetti esimerkiksi vahvistaa kuntataloutta kokonaisuudessaan 39 miljoonalla eurolla. Ei paljon, mutta se on valtava muutos siihen, mitä oli viime kaudella, kun kunnat velkaantuivat 7 miljardia euroa. (Eduskunnasta: Voi mahoton! — Teuvo Hakkarainen: Kauhea syntilistä!)

19.04 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tämä esitetty leikkaus kohdistuu nyt kaikkein pienituloisimpiin. Se leikkaa etuuksia, kuten kansaneläkettä, takuueläkettä, vammaisten etuuksia, työttömien peruspäivärahaa, työmarkkinatukea, lapsikorotusta, lääkekorvausten omavastuuta, siis kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta.

Edustaja Hoskonen totesi, että tämä on osa hallituksen valitsemaa linjaa. No, niinhän tämä on. Hallituksen linja aiheuttaa sitä, että eriarvoisuus lisääntyy ja köyhyys lisääntyy. (Toimi Kankaanniemi: Kuten viime kaudellakin!)

Erikoisinta nyt tässä edustajana ollessani on ollut se, että täällä tunnutaan kaikkia päätöksiä tai leikkauksia perusteltavan sillä, että joku joskus ennenkin on leikannut. Mutta kun nämä leikkaukset tulevat tähän nykytilanteeseen — esimerkiksi perusturvassa tai koulutusleikkauksia tehtäessä on osittain jo menty liian pitkälle. Koulutuksesta on jo leikattu vaikka kuinka paljon, ja perusturva on jo sillä tasolla, että Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on huomauttanut Suomea liian alhaisesta sosiaaliturvan vähimmäistasosta. Eihän silloin se peruste, että kun joskus ennenkin on leikattu, niin me leikkaamme vielä lisää, ole kyllä kovin kestävä, koska valitettavasti ne leikkaukset tehdään siitä tasos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

ta, missä ne ovat sillä hetkellä, ei siitä, missä ne ovat olleet joskus, jolloin aiemmin on joku leikannut.

No, totta on sekin, mitä täällä on paljon puhuttu, että työ on parasta sosiaaliturvaa ja on meidän yhteinen etumme, että pystymme nostamaan työllisyysastetta. Kuitenkaan tässä leikkauksessa, joka kohdistuu myös kansaneläkkeeseen, takuueläkkeeseen tai vammaisten etuuksiin, näille ihmisille ei oikeastaan juurikaan ole apua siitä, vaikka työllisyysaste nousisi, koska heidän omiin tuloihinsa se ei vaikuta, koska he eivät ole työelämässä mukana. Toki kyllä toivon, että vammaisten kohdalla me pystyisimme luomaan työpaikkoja myös niille ihmisille, jotka kykenevät tekemään työtä jos eivät kokoaikaisesti niin ainakin osittain.

Sitten täällä on hallituksen puolella kritisoitu sitä, että miksi oppositio aina kritisoi sitä, että vaikutusten arviointeja ei ole tehty. No joo, kyllähän tässäkin lakiesityksessä on tehty jonkunlainen "vaikutusten arviointi", kun sinne on kirjattu, mitä nämä leikkaukset tarkoittavat näille edunsaajille euromääräisesti kuukaudessa ja mitä ne tarkoittavat julkisiin menoihin tai kuntien verotuloihin nähden. Mutta emmehän me sitä tarkoita, vaan me tarkoitamme sitä, että tehtäisiin sellaiset vaikutusten arvioinnit, kun täällä tuodaan laki kerrallaan erilaisia leikkauksia, että kuinka ne kohdistuvat niihin samoihin ihmisiin ja mitä nämä eri suunnista tulevat etuuksien leikkaukset tai muut leikkaukset aiheuttavat kokonaisuudessaan lapsiperheille, eläkeläisille ja työttömille. Tämä on se oleellinen asia, koska jos tänne tuodaan aina yksi laki kerrallaan, niin voi olla, että jonkun kohdalla, niin kuin tuossa edellisessä pykälässä, lapsilisässä, se summa on varsin pieni ja voidaan ajatella, että no, eihän tämä kenenkään arjessa näy, mutta sitten kun nämä leikkaukset kohdistuvat samoille ihmisille montaa kautta, niin silloin on suuri joukko ihmisiä, jotka tippuvat köyhyysrajan alapuolelle, ja nämä erilaiset leikkaukset lisäävät eriarvoisuutta.

Sanotaan, että on taloudellisesti tiukkaa, ei ole rahaa, mutta kuitenkin tämän hallituksen budjettiesityksessä rahaa on ollut kohdentaa hyvätuloisten ja rikkaiden veronalennuksiin. Ne rahat olisivat olleet paljon paremmassa käytössä näille kaikkein vähätuloisimmille ihmisille, joilta nyt leikataan.

19.08 Tuula Haatainen sd: Arvoisa herra puhemies! Täytyy nyt kehua oman valiokunnan hallituspuolueiden edustajia. Nimittäin tässä mietinnössä, joka on valiokunnassa hyväksytty, todetaan, että "valiokunta pitää sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuuden kannalta ongelmallisena, jos syyperusteisen perusturvan ensisijaisuus viimesijaiseen ja tarveharkintaiseen toimeentulotukeen nähden jatkuvasti heikentyy". "Heikennykset ovat osaltaan vahvistamassa pienituloisten toimeentulotukiriippuvuuden lisääntymistä ja pitkittymistä, mikä helposti syventää kannustinloukkua ja estää työllistymistä." Erittäin hyvää tekstiä. Ja nyt haluan kiinnittää huomiota ihan yli kaikkien puoluerajojen, että näitä etuisuuksien leikkauksia näissä etuuksissa, jotka ovat jo lähtökohtaisesti hyvin alhaisia, kun eri puolilta nirhataan, niin lopputulos on se, että ihmiset tippuvat toimeentulotuelle, ja toimeentulotuki on tukimuoto, jonka on todettu olevan yhteydessä myös pitkäaikaistyöttömyyden lisääntymiseen ja kasvuun.

Pitkäaikaistyöttömyys maksaa, aivan oikein täällä kannetaan huolta siitä, 8,8 miljardia euroa, ja se on yhteiskunnan suurin ongelma ja häpeäpilkku tällä hetkellä. Mitä tarvitaan? Työtä, työllistämispolitiikkaa. Sitä odotan hallitukselta. Tarvitaan koulutukseen investointeja eikä leikkauksia, ja tarvitaan kulutuskysynnän ylläpitämistä myös näissä pienituloisissa ryhmissä, koska he käyttävät rahan ruokaan ja vaatteisiin täällä. He eivät osta lomaosak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

keita ulkomailta tai vie sitä Kauko-Aasian matkoille. Eli ei tarvita verohelpotuksia suurituloisille, kuten hallitus nyt tekee.

SDP ei anna lisää rahaa suurituloisille. SDP suuntaisi tätä rahoitusta pienituloisille ja pitäisi kulutuskysyntää yllä. Mutta olemme samaa mieltä: velkaongelmaa haluamme taittaa. Mutta hallitushan ottaa lisää velkaa.

19.10 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Tällä esityksellä taas jälleen kerran hallitus lisää eriarvoisuutta, ja se on myös monella tapaa hyvin epäoikeudenmukainen. Kuten täällä on todettu, niin hallitus vahvistaa yli 7 000 euroa ansaitsevien ihmisten toimeentuloa erilaisilla helpotuksilla mutta leikkaa kaikkein pienituloisimpien ihmisten toimeentuloa ja sosiaaliturvaa. Ja siltä osin hallitus tulee lisäämään köyhyyttä ja ohjaa ihmisiä toimeentulotuen piiriin, ja sitä kautta tämä pitkäaikaistyöttömyysriski, josta edustaja Haatainenkin äsken totesi, kasvaa ja näiden ihmisten määrä kasvaa. Samalla, kun hallitus tekee näitä päätöksiä, on arvioitu, että näiden ihmisten — tämän kohderyhmän ihmisten, joita koskevaa lakia me nyt käsittelemme — ostovoimaa leikataan jopa 6 prosenttia tämän hallituskauden aikana, ja me tiedämme, että sen vaikutus on erittäin suuri näitten kyseisten ihmisten elämän arkeen. Sen takia tämä ei ole mikään pikkujuttu vaan erittäin iso, myös periaatteellinen, asia.

Toinen asia, joka minua hämmästyttää, on se, että edustaja Hoskonen ja edustaja Kaanniemi hyökkäsivät meidän kimppuumme sen takia, että me edellytämme vaikutusten arviointeja etukäteen. Siltä osin kuin hallitus tekee päätöksiä me edellytämme tätä vaikutusten arviointia. Minulla oli viime kaudella itselläni suuri kunnia olla mukana valtiovarainministeriön työryhmässä, joka nimenomaan haki sellaisia toimintakäytäntöjä ja prosesseja, joilla pystyttäisiin normaalin budjettivalmistelun yhteydessä tekemään vaikuttavuusarviointeja, jotta hallitus ei tuo sitten meille eduskuntaan huonoa lainsäädäntöä, vaan pikemminkin ne olisivat normaali osa lainsäädäntövalmistelua. Olen todella harmissani siitä, että hallitus ei ole ottanut (Puhemies koputtaa) niitä työmenetelmiä ja prosesseja käyttöön, joita olisi silloin toivottu.

19.13 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Hallitus on itsekin esimerkiksi hallitusohjelmassa korostanut näiden vaikutus- ja vaikuttavuuden arviointien merkitystä, ja hallitus lupasi tehdä niitä, mutta niitä ei ole sitten toteutettu. Erityisesti juuri näiden lakien yhteisvaikutusten arviointi olisi niin tärkeää tehdä, koska yksittäinen laki ei välttämättä muuta asiaa vielä kovin paljon. Ja edelleenkin minä ihmettelen edustaja Mikkosen tavoin, että mikä järki on perustella tämän hetken leikkauksia sillä, että ennenkin on leikattu. Minä en pysty sitä ymmärtämään, jos esimerkiksi näiden nykyisten leikkausten tiedetään johtavan toimeentulotukiriippuvuuteen.

Edustaja Hoskoselle: Kiitän hyvistä neuvoista. Eli seuraavan kerran, kun pienituloinen eläkeläinen siellä meidän kulmakunnalla soittaa minulle ja kertoo, että rahat eivät riitä ruokaan ja lääkkeisiin, niin minäpä kerron edustaja Hoskosen terveiset hänelle. En nyt ihan täysin saanut kirjatuksi, mitä hän sanoi, mutta minä voin tarkistaa sitten pöytäkirjasta, etten lainaa häntä väärin, mutta minä olin kuulevinani jotain tällaista, että ne terveiset olisivat, että "kun meillä on nyt tällainen kustannusautomaatti, johon meillä nyt ei ole varaa". Ja sitten edustaja Hoskosen jatkoterveiset kuuluivat, että "tämäkö leikkaus on muka maailmanloppu". Kuten edustaja Hoskonen totesi, joidenkin kohdalla tämä voi olla esimerkiksi 100 euroa, ja minä tiedän ihmisiä, joiden kohdalla 100 euroa on oikeasti "maailmanloppu".

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

19.14 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen yritys nyt selittää sitten mustaa valkoiseksi oli kyllä hyvin mielenkiintoista kuunneltavaa. Tulee jotenkin sellainen kuva, että kun täällä ollaan parhaamassa ja käsittelemässä näitä hallituksen leikkauksia, niin jotenkin kummasti se meneekin siihen, että nämäkin olisivat jotenkin opposition syytä tai oppositio olisi ollut vielä pahempi, jos olisi päässyt valtaan, ja täällä käydään läpi opposition vaalipuheita. Kyllä muistuttaisin hallitusta, että kun aletaan teidän vaalipuheitanne läpivalaisemaan, niin siinä ei kyllä kunnian kukko laula — edustaja Kankaanniemi voi jo nyt sitten seuraavassa puheenvuorossa käydä läpi, että kun perussuomalaiset lupasivat, että alle 1 000 euron tuloilla olevilta ihmisiltä ei mitään leikata, niin mites tämä toteutui, tai monet muut vaalilupauksenne, voidaan käydä niitä täällä koko ilta läpi.

Ja siitä nyt vain, arvoisa hallitus, te ette kyllä mihinkään pääse, että tilannehan on se, että tässä nyt kaikista pienituloisimmilta otetaan ja kaikista suurituloisimmille annetaan. Se nyt on tämän kupletin juoni, minkälaista politiikkaa te olette tekemässä. Hyvin kuvaavaa on se, että samaan aikaan, kun te käytte nyt pienituloisen eläkeläisen kukkarolla, ensi vuonna yli 7 000 euroa kuukaudessa tienaaavat voittavat kaikista eniten. Se ei kyllä millään mittarilla kuulosta kovin oikeudenmukaiselta. Ja nyt sopii, että kun täällä ovat hallituspuolueiden edustajat Kankaanniemi, Hoskonen ja Mäkelä pyytäneet puheenvuoron, niin perustelkaa nyt sitten näille pienituloisille eläkeläisille, minkä takia on oikein, että heiltä nyt leikataan mutta yli seitsemän tonnia kuukaudessa tienaaavalle annetaan lisää. Tämä olisi nyt mukava kyllä kuulla.

19.16 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Nykyinen oppositio on edellinen hallitus, eli ei ole kuin kaksi vuotta aikaa siitä, kun sosialidemokraattinen valtiovarainministeri oli vielä maassa, ja tulokset olivat todella surkeat. Kaikki meni pieleen, melkeinpä voi näin ikävästi sanoa, niin kuin olen tänäänkin moneen kertaan todennut. Mikä oli teidän suurin saavutuksenne? Yhteisövero alensitte todella rajusti, ja se johti siihen, että noin 800 miljoonaa euroa vuositasolla valtion verotuloja jäi saamatta — hyvä tai huono — ja sen seurauksena osingot nousivat valtavasti, niin että viime keväänä muun muassa oli kaikkien aikojen parhaat osinkojuhlat. Ja missä niitä juhlittiin? Suurelta osin amerikkalaisissa eläkesäätiöissä. Sinne menivät teidän antamanne verokevennykset, ja sitä laskua nyt osaltaan maksetaan.

Arvoisa puhemies! En nyt muistuta varallisuusveron poistamisesta sen enempää, se on vienyt jo pari miljardia verotuloja valtiolta.

Tämä vaikutusten arviointi: Olen ihan samaa mieltä, että sitä pitää kehittää. Tuolla kunta- ja terveysjaostossa kun olen puheenjohtajana ja oli tällä viikolla, taisi olla, ministeri kuultavana, niin kysyin nimenomaan, että miten te olette paneutunut ja aiotte kehittää tätä eri toimenpiteiden, eri lakien yhteenkatsomista ja niiden vaikutusten arviointia, niin hän sanoi, että se työ on menossa ja että siinä on päästy hyvin eteenpäin. Miksi tätä ei tehty jo viime vaalikaudella? (Tuula Haatainen: Viime vaalikaudella siitä äänestettiin!) Miksi te ette tehneet sitä ajoissa? Nyt sitä tehdään, ja se on tavattoman tärkeää. Me olemme siitä juurikin samaa mieltä. Vaikutusten arviointi on aina tehtävä.

Sitten vielä, mitä tulee tuohon mainitsemaani Yle-veron poistamiseen ja takuueläkkeen nostamiseen, (Puhemies koputtaa) niin kyllä on siihen tuhanteen euroon — no, lähemmäksi — päästy sitä kautta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

19.18 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten edustaja Kankaanniemi luetteli demarien suuria saavutuksia muun muassa pääomaveron alennuksissa ja varallisuusveron poistossa ynnä muussa, ja indeksien leikkauksen piti tälle vaalikaudelle täällä olla 800 miljoonaa, niin ehkä Mäkisalo-Ropponenkin ymmärtää, että 77 miljoonan euron leikkaus verrattuna teidän esittämäänne 800 miljoonan euron indeksitarkistuksiin antaa vähän mittakaavaa teidän puheidenne uskottavuudesta. En enempää niihin ota kantaa, mutta helppo on mittasuhte katsoa, kun noin kymmenesosasta puhutaan nyt, mitä nyt tehdään ja mitä te olisitte tehneet, jos olisitte vaaleissa pärjänneet.

Ja mitä tulee sitten näihin toimeentulotukiin, niin totta kai yhteiskunnassa ja kunnassa — jokainen ihminen asuu jossakin kunnassa — siitä ihmisestä huolta pidetään. Se on itsensä selvyys. Mutta jos me emme pidä julkisesta taloudesta huolta... Niin kuin nyt edustaja Kankaanniemi aivan äsken, edellisessä puheenvuorossaan, sanoi, kuntien taloustilanne pitkästä pitkästä aikaa lähtee parantumaan, elikkä me olemme tekemässä politiikkaa, jolla kuntien mahdollisuutta toimia parannetaan, ei heikennetä, niin kuin te olette tehneet miljardien edestä. Kumpi on teidän mielestänne parempi vaihtoehto? Kun te, edustaja Mäkisalo-Ropponen, Joensuun torilla näitä totuuskianne lauotte, niin muistakaa nyt kertoa koko totuus. Kyllä se osatotuuden kertominen voi tuntua hyvältä, mutta siinä kyllä jää totuus kertomatta.

Nimittäin kun sitten katsotaan tätä äsken mainitsemaani asiaa, että miten tämä vaikuttaa, kun toimeentulotukea ja asumistukea maksetaan paljon. Se vaikuttaa aivan valtavasti tämän maan tulevaisuuteen. Katsokaa, mikä on ollut Kreikan tie. Ystäväni on Kreikasta kotoisin. Hän kertoi, miten hänen vanhemmiltaan leikattiin eläkkeitä, ei prosenttia, ei 77,5:tä miljoonaa euroa, vaan kaksi kolmasosaa koko valtion eläkkeestä lähti pois. Miksi? Siksi, kun ei pidetty huolta julkisen talouden kestävydestä. Tätäkö te todella haluatte: että meidän julkinen talous joutuu sellaiseen tilaan, että valtio ei pysty enää eläkkeitään maksamaan. Kyllä vastuulliseen politiikkaan kuuluu aina se, niin kuin omankin talouden pitoon, että tulot pyritään pitämään hieman menoja suurempina ja eletään myös sillä keinoin, että pahan päivän varalle sukanvarressa on jotakin.

Tämä on valtion kestävä tie, ja nyt, kun katsomme, niin meillä on noin 30 000 työpaikkaa saatu lisää siitä hetkestä, kun tämä hallitus on ollut ja politiikka alkoi vaikuttaa. Tämänhän on ensimmäinen vuosi, jolloin nykyisen hallituksen budjetti on vaikuttamassa oikeasti. Se on tehnyt jo ensimmäisenä vuonna merkittäviä vaikutuksia, ja nyt tulee koko ajan lisää. Kuten eilen kuulimme: se tuhat työpaikkaa autotehtaalle ja biotalouden puolella kuuluu hyvää, telakoilla on kunnon pöhinä päällensä, teitä korjataan, myös alempaa tieverkkoa. Ja monta monta muuta asiaa, luettelo on pitkä. Mutta ei tästäkään pidä olla tyytyväinen eikä kukaan saa olla vahingoniloinen, vaan pitää nähdä se, jotta kuitenkin valo on pikkuhiljaa palaamassa pimeään taloustilanteeseen Suomessa.

Olemme Euroopan unionin tarkkailulistalla, hyvät kollegat, se on vakava juttu. Ja vielä vakavampi juttu on se luottoluokittajien katse, mikä meihin on monta kertaa jo luotu. Yksi luottoluokittajahan totesi, että he palaavat arvioon muistamani mukaan, jos oikein muistan, ensi keväänä. Nehän tietyin määrävälein meidän luottokelpoisuuden tulevat arvioimaan, eikä kovin monta kertaa tarvitse komission meihin huomiota kiinnittää, kun luottoluokittajatkin sen huomioivat. Otatteko te, arvoisat demarikansanedustajat ja vihreät kansanedustajat, sen riskin, mitä tapahtuu sen jälkeen? Se on se Kreikan tie, joka on sitten kammottava tie. Siinä voi mennä eläkkeitä vähän enemmänkin, ja silloinhan valtio ei voi mitään muuta leikata kuin omia menojaan. Ei se voi käydä yksityisen kukkarolla ottamas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

sa sieltä lainaa, niin kuin te otitte Sitran taseesta ja Suomen Pankista. Toisen kukkarolle meneminen on silloin kielletty. Silloin otetaan vain niistä menoista, mitä valtio ottaa, mihin valtio eli eduskunta pystyy päätöksillään vaikuttamaan. Ei siinä vaiheessa voida yksityisen kukkarolle mennä.

Ja jos joku tässä talossa vielä kuvittelee, että verotusta kiristämällä saavutetaan lisäarvoa Suomen kansantalouteen, niin eikö tämä tie ole kuljettu loppuun, hyvät kollegat? Jos joku kuvittelee, että verotusta kiristämällä saadaan tämän maan talous nousemaan: Tehän kokeilitte viime kaudella sitä. Miten siinä oli käydä? Aika huonosti. Kyllä minäkin löytäisin tuolta budjettikirjasta 28 epäkohtaa vaikka heti, mutta pitää katsoa kokonaisuutta aivan kuten omankin talouden hoidossa pakko on joskus tunnustaa, että kun eivät rahat riitä hyviin kenkiin, niin ostetaan sitten vähän halvemmat, mutta niilläkin vain kävellään.

19.23 Jani Mäkelä ps: Kun täällä annettiin väärä todistus perussuomalaisen vaaliohjelmasta, niin korjaan sen väärän todistuksen. Suora lainaus vaaliohjelmasta: "Velkaantuminen taitettava." Ja toinen suora lainaus: "1 000 euron tulot kuussa verovapaasti." Tätä 1 000 euron tulojen verovapautta lähelle ollaan päästy, ei vielä aivan tavoitteeseen, mutta yritys on kuitenkin hyvä ja tavoite on lähellä.

Täällä aiemmin huudeltiin työjärjestyksestä minun verratessani samasta budjetista otettavia maahanmuuton kuluja ja lapsilisä, niin nyt kyllä ollaan kauempana asiasta, kun puhutaan eläkkeistä ja pitkäaikaistyöttömistä samassa lauseessa. Jos se on sosialidemokraateille epäselvää, eläkeläinen on ansaitulla eläkkeellä. Työtön on työttömänä ja tarvitsee töitä. Mutta toisin kuin SDP, me tarjoamme sentään vaikeiden työllistyville ikääntyneille pitkäaikaistyöttömille mahdollisuuden lähteä eläkkeelle.

Tässä salissa voisi toistaa monissa näissä kohdissa saman puheenvuoron kuin aiemminkin. Valitettavasti en kuitenkaan usko, että oppositio näistä puheenvuoroista viisastuisi. Totean vain uudestaan, että olen syvästi huolissani maamme opposition tilasta. Suomen kansa ansaitsisi sellaisen opposition, joka ei elä totuuden jälkeisessä ajassa vaan tässä ajassa, jossa tieto, joka on saatavilla, otettaisiin myös käyttöön. Me kaikki tiedämme tässä salissa, ja me varmasti ymmärrämme, vaikka me näyttelemmekin ymmärtämätöntä, että maan talous on karmeassa kunnossa. Me olemme rakentaneet hyvinvointivaltion, johon tässä mittakaavassa meillä ei näytä olevan varaa. Jotain täytyy muuttaa. Oppositio laittaa päälle suunnattoman valitusmyrskyn joka kerta, kun vastuulliset puolueet maan parasta ajatellen yrittävät sopeuttaa hyvinvointivaltion menoja tuloihin. Tässäkään ei ole valtavista asioista kyse eikä kaikkein köyhimpien asemaan olla puuttumassa, vaan heistä pidetään huolta.

19.25 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen sanoi, että meillä on pitkä lista niitä lupauksia, mitä emme ole toteuttaneet. Kyllä meillä on nuori historia puolueena, mutta teillä on pitkä historia, ja se lainsäädäntö ja kaikki ne temput, mitä te olette tehneet tuossa historiassa, tulevat nyt meidän syliimme, ja meidän täytyy korjata nämä asiat. Se on sitä vastuullista politiikkaa eikä se, että mennään höpöttämään tuonne torien kulmille.

Seuraavan kerran kun tulee vaalit, toivottavasti sitten ovat sosialidemokraatit tuolla hallitusvastuussa, niin tämä kylmä tosiasia tulee muuten eteen. Ja sen jälkeen menee siltä politiikalta uskottavuus, kun ei voidakaan toteuttaa niitä hirveän hyviä lupauksia, mitä tuolla torien kulmilla tehdään. Kyllä minäkin saatan olla seuraavissa vaaleissa ehdokkaana, eikä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

näitten listojen kanssa ole mukava mennä. Mutta kun ottaa vastuuta asioista, on pakko tehdä se huonokin päätös.

Tämän sosialidemokraattien varjobudjetin minähän ottaisin käyttöön, jos se niin loistava olisi. Mutta jos sitä yhtään talouspoliittisesti katselee, niin kyllä sen joutaa laittaa ömappiin. Se on juuri niin kuin sanoin, niin kuin harakka tervatulla sillalla: välillä on pyrstö maassa ja välillä nokka, ja se jää keikkumaan siihen, ei tiedä kummalle puolelle tipahtaisi.

19.26 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että eläkeläisillä on tuloja, joilla he voivat elintarvikkeet ja muut tarpeet ostaa. Mutta toinen, erittäin tärkeä asia erityisesti eläkeläisille on se, että heille on palvelut. Viime vaalikaudella ja tässä aikaisempina vuosina erityisesti kuntataloutta on kiristetty ja heikennetty, ja edellinen hallituskausi erityisesti leikkasi niin rajusti, että melkein kaikki kunnat nostivat viime vaalikauden aikana veroprosentteja, korottivat maksuja, koko kuntasektori otti velkaa 7 miljardia, kävivät yt-neuvotteluja, irtisanoivat työntekijöitä ja heikensivät palveluja. Tämä oli se kehityssuunta viime vaalikaudella. Tämän varmasti edustaja Haatainen pystyy vahvistamaan, kun on ollut Kuntaliitossa katsomassa avainpaikalta. Näin siis tapahtui, että kunnat eivät pystyneet vastaamaan siihen huutoon, mikä niille kuului, vastuun kantamista esimerkiksi vanhuksista.

Nyt tilanne on tästä aivan ratkaisevasti muuttunut. Tämä kirja, niin kuin totesin, vahvistaa kuntataloutta kokonaisuudessaan niin Kuntaliiton kuin ministeriön mukaan 39 miljoonaa. Se on kymmeneen vuoteen varmasti ensimmäinen kerta, kun näin tapahtuu, ja se on merkittävä muutos. Eli tämän takia kunnat eivät velkaannu.

Edelleen: Tänään keskustelimme Kuntaliiton johdon kanssa, ja totesimme, että kolmintoista kuntaa alentaa ensi vuodelle veroprosenttiaan. Ei ole tapahtunut vuosikymmenen sitäkään, että yksikään kunta olisi alentanut veroprosenttiaan. Eli kuntatalous on nyt vahvistunut tämän hallituksen aikana. Yt-neuvotteluja ei käydä juuri missään, ei ehkä missään. Kriisikuntia ei ole nyt tulossa yhtään. Viime kaudella niitä oli kymmenittäin. Eli tilanne kuntatalouden ja kuntien kannalta on nyt paljon parempi, ja se on eläkeläisten ja vanhusien ja lapsiperheiden kannalta erittäin arvokas asia.

19.29 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kun puhutaan todella eläkkeistä ja niihin kohdistuvista leikkauksista ja täällä toivottiin nyt tätä suurempaa kuvaa ja sen ymmärtämistä, niin jos en nyt ihan väärin muista — kun täällä aina hallituspuolueet ovat huolissaan tästä velkaantumisesta ja syyttävät oppositiota siitä, että oppositio jotenkin velkaantuttaisi enemmän — jos muistellaan tätä kuluvaa vuotta, niin viime syksynä kun käsiteltiin valtion talousarviota, hallitus esitti, että otetaan 5 miljardia velkaa. No, nyt sitten tämän vuoden aikana täydentävissä talousarvioesityksissä sinne on tullut miljardi lisää, että 6 miljardia meni tänäkin vuonna. Ja te perustellette näitä leikkauksia sillä, että velan tarve vähenee. Tosiasiassahan se velan tarve koko ajan kasvaa. Sekin on syytä tarkentaa, että kun täällä puhutaan esimerkiksi SDP:n vaihtoehtobudjetista, niin siinä otetaan velkaa vähemmän kuin hallitus ottaa. Se olisi syytä nyt kuitenkin ihan rehellisesti täällä hallituspuolueiden edustajienkin tunnustaa.

19.30 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Kun täällä on peräänkuulutettu talouspolitiikan vaikuttavuutta myös yksittäisten kansalaisten ja perheitten elämäntilanteeseen, niin minulla sattuu olemaan tässä nyt Nordean tammoinen arviointi, jossa arvioidaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

vuodesta 2011 vuoteen 2017, miten lainsäädäntömuutokset ovat vaikuttaneet pienituloisuusasteeseen. Käytännössä tämä kuvaus näyttää aivan selkeästi sen, että pienituloisuus on pienentynyt vuoteen 2015 asti mutta pienituloisuus on monella asteella, monella mittarilla kasvanut vuoden 2015 jälkeen, elikkä tämän hallituskauden aikana pienituloisuus on kasvanut tämmöisten valtakunnallisten talousarvioprojektien kautta arvioituna.

Mutta toinen asia, jonka haluan todeta: Täällä puhutaan kuntataloudesta. On myönteistä, jos kuntataloudella menee vähän paremmin, mutta suuri ongelma hallituksella on tällä hetkellä se, että se syventää pienituloisten ihmisten köyhyyttä, nuorten ja pitkäaikaistyöttömien elämäntilannetta, ja sitä kautta se tulee meidän yhteiskunnallemme todella vaikeaksi. Kun täällä peräänkuulutettiin muun muassa pitkäaikaistyöttömyyteen puuttumista, niin olen tasan tarkkaan samaa mieltä, että siihen pitää puuttua, mutta todella surullisena katsoin esimerkiksi sitä, miten näille ihmisille kohdistetut esimerkiksi palkkatuet ensi kaudella pienenevät. Esimerkiksi koko Kaakkois-Suomeen, joka kattaa Kouvolan, Kotkan, Haminan, Lappeenrannan, Imatran, koko sen nurkkakunnan sieltä, meille tulee noin 250 palkkatukihenkilötyövuotta. Pelkästään Lappeenrannassa on tällä hetkellä 150. Mihin ne 50 koko Kaakkois-Suomen näkökulmasta asettuvat? Pelkkä Lappeenranta ja (Puhemies koputtaa) siinä muutama muu kunta ympärillä, minne 160 on sidottu. Elikkä ei hallitus myöskään puutu tähän pitkäaikaistyöttömyyteen tällä hetkellä laisinkaan.

19.32 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Edustaja Joona Räsäselle totean, että nyt kolmannessa lisäbudjetissa on selvitys siitä ja lisäys nimenomaan näihin maahanmuuton kustannuksiin. Ne ovat lisäbudjetin mukaan viime vuonna ja tänä vuonna tulleet osalta 820 miljoonaa, ja kun siihen sitten pannaan ne vanhat rasitteet maahanmuutosta, noin 300 miljoonaa, niin tänä vuonna maahanmuutto aiheuttaa valtiolle puhtaasti menoja 1,1 miljardia euroa. Eli miljardiluokan verran tulee valtionvelkaan tästä asiasta, kun edellisellä kaudella ei hoidettu maahanmuuttopolitiikkaa niin kuin nyt on tänä vuonna hoidettu, kiitos perussuomalaisten. Eli se selittää valtion velkaantumisen miljardin verran, ja kun otetaan se huomioon, niin silloin 5 miljardia on se velka, mikä vielä otetaan normaalitytanteeseen nähden. Te velkaannutitte kuntia 7 miljardia, valtiota viime vaalikauden aikana 20 miljardia, soitte valtion kassaa 7 miljardia ja myitte omaisuutta yli 3 miljardilla, ja korjausvelkaakin syntyi viime vaalikaudella miljardin verran, nyt sitäkin lyhennetään. Nyt kunnat eivät velkaannu, valtio velkaantuu huomattavasti hitaammin ja kassaa ei voida syödä, kun se on jo teidän toimestanne syöty. Eli tässä kyllä kertovat nämä luvut sen, kun tarkastellaan nimenomaan julkista velkaa, että tilanne on korjaantunut aivan merkittävästi. Valitettavasti sosialidemokraatit rahoittaisivat muun muassa Sitran syömällä pääomaa — sehän on kertaluonteista menoa, ja sen jälkeen se on tuhottu, jos se syödään — ja muun muassa rahoitusverolla, joka on (Puhemies koputtaa) aika utopistinen vero.

19.34 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Kankaanniemi kertoi edustaja Räsäselle tästä tilanteesta, minkä takia on Suomen talous tällainen, niin siksi, että olemme joutuneet velkaa ottamaan lisää, maahanmuuttokustannukset ovat siinä yksi osa. Pitää olla rehellinen kuitenkin, ja edustaja Räsäseltä olisin toivonut nuoren miehen hyvällä muistilla kertomusta siitä, miten tässä todellisuudessa on käynyt, mutta tietysti, jos valikoi asioita sieltä sun täältä, niin ainahan pääsee toivottuun lopputulokseen. Ihminenhan on mestari näissä selittelyissä aina. Jokainen meistä sen hallitsee, jos haluaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

Se asia, mikä tässä on tärkeä huomata, on se, että suunta on kääntynyt. Me emme koskaan pääse työttömyyden hoidossa — emme ikinä — sellaiselle tasolle, että meillä olisi 0 työtöntä. Meillä on rakenteellinen työttömyys. Sivistyneiden tietojen ja arvioiden mukaan noin 100 000 ihmistä ovat semmoisia, jotka ovat todella vaikeasti työllistettäviä. Hallitus totta kai yrittää. Jokainen järkävä ihminen haluaa lähimmäiselle hyvää, se kuuluu kristittyjen perusvelvollisuuksiin, se on ihan kunnia-asia. Ainoa tie eteenpäin on tietysti pyrkiä saamaan työmarkkinat toimimaan, joustavoittaa systeemejä, helpottaa työhön ottamista, ja niin edelleen ja niin edelleen. Saksa on tämän tien kulkenut, ja siellä menee hyvin. En rupea siitä enää luennoimaan, jokainen voi ottaa selvää, mitä Saksa teki. Se oli teidän sosialidemokraattien, liittokansleri Gerhard Schröder, joka sen teki. Kiittämättömyys on maailman palkka, hän sai potkut sen jälkeen, kun teki hyvän uudistuksen. Mutta joka tapauksessa samalla tiellä pitää meidänkin nyt kulkea: työtä mahdollisimman monelle, ja sosiaaliturvalla pidetään ihmiset mukana. Ja toivon, että siinä yhteydessä kun työttömyysturvauudistusta tehdään, jotta saadaan työttömiä töihin, niin ihan aidosti tässä maassa keskusteltaisiin siitä, että siitä työttömyyskorvauksesta, minkä ihminen saa, voitaisiin osa käyttää vaikka palkkatukena, tai mikä se nyt onkaan. Tiedän, että siihen liittyy tällaisia de minimis -sääntöjä ynnä muita, jotka rajoittavat tätä tekijää, ja myös ammattiyhdistysliikkeen asenteessa olen huomannut vähän toivomisen varaa sen suhteen. (Välihuuto sosialidemokraattien ryhmästä) — En tiedä sitä oikeaa termiä, nimeä, mutta toivoisin, että osa siitä työttömyyskorvauksesta, mitä se ihminen sitten saakaan, käytettäisiin palkkatukeen (Puhemies koputtaa) uuden työpaikan löytymiseksi.

Toivon, että tämä esitys menestyy.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 149/2016 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.